

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Lex Voucher: jak je to doopravdy?

Vláda, potažmo Ministerstvo pro místní rozvoj úspěšně prosadilo v Parlamentu zákon (tzv. Lex Voucher)[1], který umožňuje cestovním kancelářím v době pandemie koronaviru vydávat poukazy na zájezd (vouchery) namísto vrácení celé ceny zájezdu, pokud jim vznikl nárok na vrácení z důvodu nevyhnutelných a mimořádných okolností – ať už odstoupil zákazník (srov. § 2535 OZ) nebo pořadatel zájezdu (srov. § 2536 odst. 2 OZ).

Skutečnost, že pandemie onemocnění COVID-19 v celé Evropě je (byla) důvodem pro odstoupení od smlouvy, neboť *v místě určení cesty nebo pobytu nebo jeho bezprostředním okolí nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají významný dopad na poskytování zájezdu nebo na přepravu osob do místa určení cesty nebo pobytu*, je snad univerzálně nezpochybnitelná, zejména v době, kdy státy v březnu začaly zavírat své hranice pro turisty, nařizovat povinné karanténu při návratu z postižených zemí nebo přijímat jiná omezení mající dopad na poskytování zájezdu.

Překvapivá zřejmě není ani reakce a přijímaná opatření některých cestovních kanceláří, které se snažily využít všech dostupných prostředků, aby klientům uhrazené platby za zájezd nemusely vracet. Po 2 měsících, kdy mnohé z nich s klienty komunikovaly spíše sporadicky, nyní využily ochranné doby „Lex Voucher“ a masově bez dalšího začaly vystavovat poukazy za zájezd. Potud je (dle zákona) zřejmě vše v pořádku, ze své advokátní praxe však eviduji 2 stěžejní problémy, o kterých se veřejně příliš nemluví:

Vouchery zdaleka ne všem

Když se parametry Lex Voucheru probíraly v Parlamentu, vypadalo to na tzv. win-win řešení – klienti o své peníze z dlouhodobého hlediska nepřijdou a cestovní kanceláře nezkrachují. Jak se však říká, teorie je jedna věc a praxe věc jiná, v předmětném případě toto platí stoprocentně. Řada klientů nejenže nedostane zpět peníze za zaplacený a koronavirem zrušený zájezd, ale ani voucher, protože se chovali svědomitě a od smlouvy s poukazem na šíření koronaviru v cílové destinaci zájezdu (typicky lyžařská střediska v Itálii nebo Rakousku před vyhlášením nouzového stavu) odstoupili jednoduše (profylakticky) příliš brzy.

Cestovní kanceláře si totiž vykládají § 2535 OZ přísně úzce a tvrdí, že dokud nebyly uzavřené hranice, nebyl ani důvod rušit zájezd, slunce přeci na svazích svítilo a sněhu bylo dost. Zde však dochází ze strany cestovních kanceláří k podstatnému omylu – právo na odstoupení od smlouvy nelze vykládat selektivně ve vztahu k ustanovení OZ, ale v kontextu ochrany spotřebitele a celého právního řádu. Zejména je třeba poukázat na to, že právě tito klienti jednali v souladu s generální prevenční povinností (srov. § 2900 OZ) a zájezd zrušili např. již v únoru se záměrem, aby předcházeli nedůvodným újmám na zdraví (případně i životě) svém nebo jiných osob (v době, kdy v údolí pod lyžařskými svahy již umírali lidé v nemocnicích na koronavirus).

Porušení této prevenční povinnosti je přitom protiprávním činem, který tvoří jeden z předpokladů vzniku povinnosti nahradit újmu.[2] Nicméně tento aspekt je nejen cestovními kancelářemi, ale i diskutujícími ve veřejné diskusi zcela opomíjen. Naopak klienti, kteří čekali, nebo do poslední chvíle chtěli na dovolenou odjet, ale vlivem nečekaného uzavření státních hranic nakonec nikam nevycestovali, obdrží voucher nebo peníze. Takový závěr považuji za rozporný i s obecnou zásadou

spravedlnosti, ze které soukromé právo vychází (srov. § 3 odst. 3 OZ).

Formalistická ochrana zranitelných osob

Za druhou, veřejně mlčky akceptovanou nespravedlnost, v tomto ohledu považují metodický výklad Ministerstva pro místní rozvoj (MMR) k Lex Voucher *Kdo může odmítnout poukaz „Lex Voucher“* [3] k právům tzv. zranitelných osob (typicky senioři nad 65 let, těhotné ženy, nezaměstnaní nebo zdravotně postižení), které mohou voucher od cestovní kanceláře odmítnout. Smlouva o zájezdu je totiž často uzavřena ve prospěch většího množství zákazníků. Na tomto místě si kladu otázku, kdo má právo voucher odmítnout - zákazník (objednatel), nebo osoba, v jejíž prospěch byla smlouva uzavřena (také zákazník, ale spolucestující)?

MMR dospělo ke zcela absurdnímu, vnitřně rozpornému závěru, že oprávněným zákazníkem je zákazník, který je stranou smlouvy o zájezdu a za zájezd uhradil jeho cenu. Pokud je naopak zákazníkem, kterému vzniklo právo na vrácení plateb, osoba, která do jedné ze zvláště chráněných skupin nespadá, nemůže poukaz odmítnout, byť by např. mezi chráněné osoby spadal jeden ze spolucestujících, kterému však právo na vrácení peněz nevzniklo.

MMR K tomu uvádí dokonce příklad, nad kterým přímo zůstává rozum stát: *Smlouvu uzavřel jeden z rodičů pro sebe a ve prospěch manžela a dětí. Jedno z dětí je držitelem průkazu osoby zdravotně postižené. Po zrušení zájezdu by za běžných okolností cestovní kancelář vrátila platby rodiči, se kterým uzavřela smlouvu. Vzhledem k tomu, že tento rodič nespadá mezi zvláště chráněné zákazníky, nemůže poukaz odmítnout, přestože jedním ze spolucestujících je držitel průkazu osoby se zdravotním postižením.* Rodiče postiženého syna peníze zpět nedostanou, protože smlouvu neuzavřel syn sám, ale rodiče za něj - přitom právě tyto osoby velmi často bývají omezeny na svéprávnosti a úkon v hodnotě desetitisíců, jako např. ozdravný pobyt, by samy učinit nemohly, ani kdyby chtěly.

Podle § 4 odst. 1 zákona č. [159/1999](#) Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, je přitom zákazníkem osoba, která má v úmyslu uzavřít nebo uzavře s cestovní kanceláří smlouvu o zájezdu nebo spojených cestovních službách, nebo osoba, v jejíž prospěch byla některá z těchto smluv uzavřena, anebo osoba, které byla smlouva postoupena. Tedy jednoznačně i zdravotně postižený syn, kterému zájezd koupili rodiče (nejen on, ale jakákoliv v Lex Voucher definovaná zranitelná osoba), je zranitelnou osobou a měl by mít jasné právo voucher odmítnout. [4]

Jaké je řešení?

Naštěstí pro většinu spotřebitelů žijeme ve státě, kde moc výkonná je striktně oddělena od moci soudní, tudíž ministerský výklad zákona bude zcela jistě podroben soudnímu přezkumu nespokojených klientů jako žalobců. Jsem přesvědčena, že soudy budou racionálním argumentům klientů cestovních kanceláří naslouchat a nenechají se oklamat útlocitnou rétorikou cestovních kanceláří.

Nakonec se ještě uvidí, jak celý pokus zákonodárce jménem „Lex Voucher“ dopadne poté, co se o něj začala zajímat Evropská komise. [5] Podle dopisu eurokomisařů ze dne 14. května 2020 adresovanému MMR je Lex Voucher nejen v rozporu se zásadou spravedlnosti tak, jak je uvedeno výše, ale i v rozporu s evropským právem. Podle něj musí cestovní kanceláře zákazníkům vrátit veškeré peníze, které za zájezd zaplatili, pokud si takovou možnost zvolí. Pokud Česká republika neuvede Lex Voucher do souladu s doporučením Evropské komise, bude s ní zahájeno řízení před Soudním dvorem EU, s hrozbou udělení pokuty České republice za porušování práva.

Mgr. Kateřina Turnhöfer,
advokátka

[Advokátní kancelář Turnhöfer](#)

The Blox
Evropská 2758/11
160 00 Praha 6

tel.: +420 607 013 418
email: info@ak-turnhofer.cz

[1] Zákon č. [185/2020](#) Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu.

[2] BEZOUŠKA, Petr. § 2900 [Prevence při konání]. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1511.

[3] K dispozici >>> [zde](#).

[4] Tento závěr je i v souladu s čl. 3 odst. 6 směrnice EP a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015, o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS, podle kterého je „cestujícím“ každá osoba, která má v úmyslu uzavřít smlouvu v oblasti působnosti této směrnice nebo má právo cestovat na základě takovéto smlouvy.

[5] K dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)

- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporální autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)